



**Langsua
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Vestringsvegen 4
2651 Østre Gausdal

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 02
fminpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/langsua>

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Ulf Ullring

Vår ref. 2021/2701-2 432.3

Deres ref. «REF»

Dato 07.04.2021

Delegert - Dispensasjon - Langsua NP mfl - Motorferdsel i forbindelse med beitebruk 2021-2024 - Gausdal Fellesdrift - Dock Beitelag - Bødal-Olstad vest Beitelag - Svatsum-Espedal Beitelag

Vedtak

Langsua nasjonalparkstyre gir Gausdal fellesdrift, Dock beitelag, Bødal-Olstad vest beitelag og Svatsum-Espedal beitelag dispensasjon fra vernebestemmelsene i Langsua nasjonalpark, samt Dokkfaret og Espedalen landskapsvernområder for den motorferdsel i utmark som er beskrevet i søknaden som nødvendig for sin beitedrift. Dette omfatter:

- Utkjøring av saltstein og gjerdemateriale, samt gjerdeettersyn med snøskuter på snødekt mark.
- Ekstraordinær utkjøring av materialer og utstyr på barmark når det er påkrevd for nødvendig reparasjon av gjerder.
- Ekstraordinær utkjøring av lokkefôr på barmark for innfangning av forvilla beitedyr når det er påkrevd.

Dispensasjonen er gitt med hjemmel i verneforskriftene § 3 pkt. 6.2 c) for Langsua NP, 6.2 g) for Dokkfaret LVO og 6.2 h) for Espedalen LVO, samt pkt. 6.3 med flere bokstavpunkt og § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser jf. nml §48 for samtlige verneområder.

Motorferdsel for henting av syke/skadde/døde dyr i tråd med dyrevernlovgivningen er tillatt uten søknad. Det samme er kjøring fram til/inn i sankekve ved siden av eller i kort forlengelsen av vei for transport av beitedyr, samt for vedlikeholdsarbeid på kvea.

Følgende vilkår gjelder:

- Tillatelsen gjelder for årene 2021-2024.
- Tillatelsen gjelder både egenkjøring og bruk av godkjent leiekjører eller fjellstyret.
- All kjøring i utmark skal begrenses til det helt nødvendige.
- Kjøringen skal foregå på en mest mulig skånsom måte. Det skal benyttes kjøretøy som setter minst mulig spor etter seg i terrenget i forhold til oppgaven som skal utføres. Transport vinterstid skal foregå på godt frossen og/eller snødekt mark.
- Kjøring skal så langt det er mulig skje langs forhåndsgodkjente og kartfesta traséer.

Nasjonalpark	Langsua
Naturresevat	Hersjømyrin, Kjølaåne, Oppsjømyra, Røssjøen, Skardberga
Landskapsvernområde	Dokkfaret, Espedalen, Haldorsbu, Storlægeret



- Om vesentlige eller stygge kjøreskader likevel skulle oppstå, skal beitelaget sørge for at de blir utbedret og dekke eventuelle kostnader, jf. naturmangfoldloven §§ 11 og 12.
- Det skal føres kjørebok for hver tur og sendes inn rapport over søknadspliktig kjøring på en av følgende to måter:
 - Manuell kjørebok: Dato og klokkeslett ved start, samt formål/oppdragstaker og løypestrekning skal skrives inn ved start. Statens naturoppsyn v/ Kjølv Falklev skal varsles (951 65 085) før hver tur. Både kjøreboka og denne tillatelsen skal bringes med under kjøring og vises til ansvarlig oppsyn på forlangende. Rapport (avskrift av kjøreboka) skal årlig sendes til Langsua nasjonalparkstyre ved årets slutt.
 - Digital kjørebok: Mobilappen «Ferdast» benyttes <https://www.ferdast.no/> . Legg inn tillatelsen og opplysninger om kjøretøy før kjøring og framvis ved eventuell kontroll. Registrer «ny tur» og velg kjøretøy og tillatelse før hver tur og trykk «start». Trykk «avslutt» når kjøringen er ferdig og turen rapporteres automatisk. Melding om kjøring og innsending av samlet rapport i etterkant er dermed ikke nødvendig.
- Nødvendige tillatelser fra kommunen og grunneier skal være innhentet før kjøring.

Klage

Vedtaket kan påklages innen tre uker etter reglene i forvaltningsloven, jf. § 28. En eventuell klage skal stilles til Miljødirektoratet, men sendes til Langsua nasjonalparkstyre.

Saksopplysninger

Beitelaga i Gausdal (Gausdal fellesdrift, Dock beitelag, Bødal-Olstad Vest beitelag, Svatsum-Espedal beitelag) søker samlet om fornyet tillatelse til motorferdsel i utmark i forbindelse med beitebruk i Langsua nasjonalpark, Dokkfaret landskapsvernområde og Espedalen landskapsvernområde. Hynna naturreservat berøres også av beitelagas aktivitet, men her er det Statsforvalteren i Innlandet som er forvaltningsmyndighet og som behandler søknader.

Det søkes om fornyet tillatelse til motorferdsel for samme tiltak og på samme måte som ved tidligere søkeomganger. Beite-lagsområdene og anleggene det gjelder er velkjente og kartfestet tidligere. Tillatelse ønskes for så lang tid som mulig.

De beskriver tiltak og motorferdsel i den forbindelse slik i sin søknad:

«1. Utkjøring av saltstein og gjerdemateriell med snøskuter vinterstid.
Dette er det eneste tiltak der en må regne med å kjøre hvert år.

2. Hente/kjøre fram sjuke eller døde dyr.

Vi er klar over at henting av sjuke dyr er tillatt, men det vil være veldig greit for oss at vi har en kjøretillatelse som også omhandler dette. Det vil hindre diskusjon om hva en har lov til og ikke. Det er sjelden dette er aktuelt, men akutt hvis behovet oppstår.

3. Sommerstid oppstår av og til behov for å kjøre med traktor/ATV for å få ut gjerdemateriell etter ekstraordinære vinterskader. *På de mest utsatte plasser prøver vi å ha depot som kjøres ut på vinteren. Enkelte år kan snø og vindforhold imidlertid være slik at gjerdet blir brutt ned på*



uventede plasser. Det kan da oppstå behov for å kjøre ut gjerdemateriell med traktor/ATV. På enkelte strekninger er det behov for å rydde opp gamle gjerdestolper m.m. Dette kan en da samordne med behov for utkjøring av materiell. Erfaringsmessig vil det være flere år mellom hver gang et slik behov oppstår.

4. Kjøre ut fôr (rundballe) til ville dyr (storfe).

Enkelte år oppleves at storfe blir ville. For å få fram disse er utkjøring av fôr og framføring av dyra nødvendig. Traktor er mest aktuelt, men hvis tilgjengeligheten er vanskelig kan ATV måtte brukes i en startfase. Dette er situasjoner alle ønsker å unngå, men som likevel oppstår enkelte år.

5. Kjøring inn i kveer for slipp av beitedyr.

Eksempelvis på Revsjøen er det nødvendig å kjøre inn i kvea ved slipp av beitedyr.

6. Vedlikehold av eksisterende gjerder og innretninger. Bruk av motorisert utstyr inkludert gravemaskin.

Ved vedlikehold av eksisterende gjerder vil det kunne bli behov for å nytte motorisert utstyr inkludert gravemaskin. Både for å få et robust gjerde med mindre framtidig vedlikeholdsbehov og for å få utført vedlikehold innenfor gjennomførbart tidsforbruk vil det kunne være nødvendig med nevnte motorisert utstyr. Mest mulig av materiell kjøres ut på vinterstid. Det kan likevel oppstå behov for supplering av materiell og utkjøring av utstyr.

Generelt når det gjelder motorisert ferdsel ser vi for oss en ordning hvor det varsles med SMS når behov oppstår. Utenom årlig utkjøring av salt og gjerdemateriell vinterstid er det sjelden behov for motorisert ferdsel. Imidlertid er situasjonen de få gangene behov oppstår i beitesesongen akutte og et system med søknad hver gang vil i praksis bli så tungrodd at det vil være en utfordring i forhold til å opprettholde beitebruken. Eventuell kjøring vil i praksis skje etter ferdselsårer og langs gjerdetraseer.»

Motorferdselen er knyttet til forskjellige beitebrukstiltak som enten er årlige eller år om annet er aktuelle. Drift og vedlikehold av eksisterende installasjoner for beitebruk er ikke søknadspliktig, men motorferdselen i forbindelse med dem er oftest det. Eventuelle nye tekniske installasjoner eller naturinngrep må søkes om i hvert enkelt tilfelle inkludert motorferdsel i den forbindelse.

Transport av saltstein mm. på vinterføre (snøskuter) har vanligvis fjellstyrets oppsyn utført, evt. også godkjent leiekjører.

Verneformål og vernebestemmelser

Søknaden er vurdert i samsvar med:

- Verneforskriften for Langsua nasjonalpark av 11. mars 2011
- Verneforskriften for Espedalen landskapsvernområde av 11. mars 2011
- Verneforskriften for Dokkfaret landskapsvernområde av 11. mars 2011
- Naturmangfoldloven av 19. juni 2009
- Forvaltningsplan 2019-2029 for verneområdene i Langsua

Formålet med **Langsua NP** er bl.a. å ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt og villmarkspreget naturområde, og videre å ta vare på et lavfjellsøkosystem med et egenartet og



varierte biologisk mangfold herunder arter, bestander og naturtyper (jf. verneforskriften for Langsua nasjonalpark § 1). Nasjonalparken er vernet mot alle inngrep i landskapet, jf. § 3 pkt. 1.1, all vegetasjon er vernet mot all skade og ødelegging, jf. § 3 pkt. 2.1, og alt dyreliv, herunder hi, reir, yngle- og gyte-plasser mm. er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse, jf. § 3 pkt. 3.1.

Formålet med **Espedalen LVO** og **Dokkfare LVO** er å ta vare på natur- og kulturlandskap med økologisk verdi, kulturell verdi, opplevelsesverdi og identitetsskapende verdi. Og dessuten ta vare på et rikt plante og dyreliv, egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap, og en rik og mangfoldig biologi, naturtyper og geologi mm. (begge verneforskriftene § 1). Landskapsvernområdene er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller innvirke på landskapet, jf. § 3 pkt. 1.1, inklusive vegetasjonen, jf. § 3 pkt. 2.1.

Vernebestemmelsene for disse verneområdene er ikke til hinder for beitebruk, oppsetting av saltstein og liknende i forbindelse med beitebruk, eller for vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger for beitebruk/landbruk, jf. § 3 pkt. 1.2. Videre kan nasjonalparkstyret etter søknad gi tillatelse i samtlige verne-områder til oppføring av bygninger, anlegg og innretninger for beitebruk i regi av beitelag, jf. § 3 pkt. 1.3.

Motorferdsel i utmark i forbindelse med landbruk/beitedrift er søknadspliktig, med unntak for henting av sjuke husdyr i medhold av lov om dyrevern, jf. verneforskriftene §3 pkt. 6.2 c) for NP, 6.2 g) for Dokkfare LVO og 6.2 h) for Espedalen LVO.

Det kan etter søknad gis tillatelse til motorferdsel på snøføre for kjøring av saltstein og gjerdemateriale i forbindelse med beitedrift, jf. verneforskriftene § 3 pkt. 6.3 e) og g) for Langsua NP og §3 pkt. 6.3 b) for Dokkfare og Espedalen LVO.

Verneforskriften for NP gir nasjonalparkstyret anledning til å tillate «*nødvendig motorferdsel på barmark i forbindelse med vedlikehold og oppsetting av gjerder til utmarkshamninger*», jf. §3 pkt. 6.3 f) for NP og «*motorferdsel på barmark i forbindelse med vedlikehold og oppsetting av nye gjerder og sankekeveer*» pkt. 6.3 c) for LVO. Forvaltningsplanen utdyper at dette kun gjelder for behov som ikke kan dekkes gjennom kjøring på vinterføre.

I tillegg til verneforskriftene må forvaltningsmyndigheten vurdere søknaden etter naturmangfoldloven (nml §§ 8-12), jf. nml § 7.

Forvaltningsplan 2019-2029 Verneområdene i Langsua har satt som mål at motorisert ferdsel i utmark ikke skal øke utover dagens nivå. Planen gir bl.a. følgende viktige retningslinjer for motorferdsel i utmark som har relevans for denne søknaden:

- Motorisert ferdsel skal avgrenses til det som er strengt nødvendig, hvor fullverdige alternativer ikke finnes.
- Bestemmelsene skal praktiseres strengere i nasjonalparken enn utenfor.
- All kjøring i terrenget skal foregå på en mest mulig skånsom måte, med et mest mulig egnet kjøretøy som gir minst mulig markslitasje, og terrengtransporten skal i størst mulig grad skje på godt snødekt mark med beltegående kjøretøy.
- For alle tiltak til landbruksdrift som forekommer årvisst og regelmessig kan det sendes en samløsøknad og gis en flerårig tillatelse.



Vurdering

Det foreligger tilstrekkelig god kunnskap om verneverdiene i de berørte områdene og om negative effekter som motorferdsel kan ha, jf. natumangfold-lovens (nml) § 8. Det foreligger også god kunnskap om beitebruken i området, de gjerder og installasjoner som finnes i forbindelse med organisert beitebruk, og den aktivitet som er nødvendig for drift og vedlikhold av anleggene. Tilbake i 2015 (arkivsak 2015/2808) ble det gjort en grundig gjennomgang og vurdering før dispensasjon ble gitt, og dette er videreført i forvaltningsplanen. Det er derfor ikke nødvendig å gå detaljert inn på all aktuell kjøring for de enkelte tiltakene i denne vurderingen. Anlegg og installasjoner knyttet til beitebruk og traséer for motorferdsel i den forbindelse er kartfestet. Dette er forutsigbar aktivitet som er godt kjent og som berører relativt små og faste områder, enten som punkt eller linjer i terrenget. Tiltakene er heller ikke irreversible, i og med at de kan flyttes eller fjernes om det i framtiden skulle vise seg å være hensiktsmessig. Denne formen for motorferdsel har foregått i lang tid før vernet ble opprettet uten alvorlige konsekvenser for natur og miljø. Det er derfor ikke behov for å benytte seg av «føre-var»-prinsippet i vurderingen av denne søknaden, jf. nml § 9.

Tiltakene for beitebruk som nevnes er ikke søknadspliktig i seg selv, jf. alle verneforskriftene § 3 pkt. 1.2. Derimot er motorferdselen knyttet til dem søknadspliktig, med unntak av tiltak nr. 2 og 5. Det finnes imidlertid hjemler i verneforskriftene for å tillate motorferdsel for alle disse formålene i samtlige av de berørte verneområdene, jf. samtlige § 3 pkt. 6.3.

1. Utkjøring av saltstein og gjerdemateriale med snøskuter vinterstid.

Oppsetting av saltstein og liknende i samband med beiting er ikke søknadspliktig, men skal skje i samråd med nasjonalparkstyret. Med «liknende» menes her m.a. saltsteinautomat og kasser, tønner eller annen oppbevaringsordning for saltstein. Transport på vinterføre er ansett som den mest skånsomme og praktiske måten å kjøre ut dette på. Beitelaga har benyttet seg av fjellstyret til å kjøre ut dette, eventuelt en godkjent leiekjører. Begge deler er som tidligere akseptabelt som erstatning for egen utføring av transporten, da det ikke medfører økt motorferdsel eller ekstra miljøpåvirkninger.

2. Henting av sjuke eller døde dyr.

Henting av sjuke husdyr i medhold av lov om dyrevern er ikke søknadspliktig. Dette omfatter også eventuelle døde eller avliva dyr når hensynet til dyrehelse eller berging av verdier gjør uttransport av døde dyr nødvendig. Retningslinjene krever da at kjøretøyet som benyttes til transport skal være skånsomt mot markoverflaten, dvs. det samme som for skutt elg: et beltegående kjøretøy, som elgtrekk eller ATV med belter, eller luftfartøy.

Selv om motorferdselen ikke er søknadspliktig, så skal likevel SNO-oppsynet alltid varsles innen kjøringen starter. Om mobildekning mangler, skal det meldes fra så snart man kommer til område med dekning.

3 og 6. Motorferdsel for reparasjon av gjerder sommerstid.

Gjerder kan av ulike årsaker år om annet svikte i beitesesongen. Da kan det oppstå akutte behov for å frakte inn og evt. ut materialer på barmark. Ellers vil det også år om annet være behov for større vedlikeholdsarbeid som krever motorferdsel på barmark, f.eks. utskifting av lengre gjerdestrekninger. Det finnes derfor hjemmel i vernebestemmelsene for å tillate slik kjøring.



Det er små arealer langs gjerdene som berøres av slik kjøring. Ved sjelden kjøring med lett utstyr vil vegetasjonen hente seg inn igjen mellom kjøringene. Depoter med gjerdematerialer er vanligvis lagt ut på utsatte steder vinterstid, slik at behovet for kjøring på barmark holdes på et minimum. Med slike hensyn som reduserer behovet og effekten av kjøringen vil den samla belastningen på verneverdiene ikke være vesentlig.

4. Utkjøring av lokkefôr til dyr som ikke lar seg sanke på normalt vis.

År om annet vil det av dyrevernmessige hensyn kunne være aktuelt å legge ut lokkefôr på høsten for å få tak i forvilla beitedyr. Av hensyn til fare for spredning av CWD mm. må bruken av dette være avklart med Mattilsynet.

Det er da oftest snakk om en eller flere rundballer som kun midlertidig legges ut i terrenget i nærheten av sankeanlegg eller seterkve for å lokke dyra til seg. «*Oppsetting av saltstein og liknende i forbindelse med beiting*» er ikke søknadspliktig i nasjonalparken eller landskapsvernområdene, jf. §3 pkt. 1.2., og vi tolker dette midlertidige tiltaket som «liknende» siden det har en tilsvarende miljøeffekt ved å trekke til seg beitedyr og skape konsentrert tråkk og gjødsling. Siden plasseringen vil være i nærheten av samleanlegg, hvor terrenget allerede er preget av beiting, tråkk og gjødsling, vil miljøpåvirkningen av midlertidig utsatt lokkefôr sjelden være vesentlig. Man bør likevel ta hensyn til eventuell forurensning og eller skade som kan oppstå.

En rundball veier flere hundre kilo, og det er derfor nødvendig å benytte seg av et kjøretøy til transporten. Det er derfor nødvendig med en dispensasjon fra motorferdselforbudet. Det finnes ingen spesifisert hjemmel for dette i vernebestemmelsene, så det er nødvendig å vurdere slik kjøring etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i § 4, jf. nml. § 48. Vi må da først vurdere om slik kjøring er i strid med verneformålet, og dernest om kjøringen kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Om det er rundball som brukes, vil det på grunn av tyngden nødvendigvis være en traktor som benyttes til utkjøringen. Utkjøring av lokkefôr vil derfor kunne sette stygge spor, alt etter markforhold og føre. Man bør derfor begrense slik kjøring mest mulig og legge kjøringen til steder som kan tåle det best mulig, som tørrlendt mark. Eller følge velbrukte reksler eller kjørespor hvor noe ekstra slitasje vil gjøre mindre ut av seg enn andre steder. Frossen mark vil redusere markpåvirkningen. Lokkefôret kan med fordel plasseres ved en saltplass eller annen plass som allerede er påvirket av bruk. Steder for utplassering av lokkefôr bør pekes ut i samråd med vernemyndigheten.

Spor som oppstår etter utkjøring av lokkefôr er likevel av begrenset omfang og liten økologisk betydning helheten tatt i betraktning, jf. nml. § 10. Sammenlignbar kjøring med spesifisert hjemmel under pkt. 6.3 i vernebestemmelsene er først og fremst kjøring i forbindelse med oppsetting og vedlikehold av gjerder, og ved hogst og krattryding, hvor det også vil være aktuelt å kunne bruke traktor eller tilsvarende tung maskin. På samme måte som slik motorferdsel er utkjøring av lokkefôr en begrenset kjøring som kan foregå sporadisk, og påvirkningen vil kunne være nokså lik. Slik kjøring er ikke regnet som i strid mot verneformålet eller som noen trussel mot verneverdiene. Om utkjøring av lokkefôr skjer sporadisk år om annet når det foreligger et klart behov, og man tar de hensyn som her er nevnt, så vil dette være akseptabelt og vil ikke være noen trussel mot verneformålet eller verneverdier.

5 og 6. Kjøring inn i kveer for av- og pålessing av beitedyr, samt vedlikehold av slike kve.

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for av- og pålessing av beitedyr i permanente eller midlertidige kve ved/nær vei i disse verneområdene, og kjøring inn i dem er derfor heller ikke søknadspliktig.



Heller ikke nødvendig motorferdsel fram til kvea i forbindelse med vedlikehold. For kve som ligger lenger fra vei gjelder ikke dette, men i stedet vintertransport etter pkt. 1.

Vurdert etter foreliggende kunnskap om motorferdsel så langt i forbindelse med beitebruk i disse verneområdene, så vil den omsøkte kjøringen samlet sett ikke ha nevneverdig negativ virkning på verneformål og verneverdier (nml §10) og kan derfor innvilges. Vi forutsetter da at motorferdselen foregår som beskrevet, på en mest mulig skånsom og hensynsfull måte med dertil egnet utstyr, jf. motorferdselloven § 8 og nml. § 12. Er man i tvil om vesentlige skader kan oppstå, så bør man bytte til mer skånsomt utstyr, bruke midlertidig forsterkning av bæredekket, ta andre forhåndsregler eller løse behovet på andre måter. Om vesentlige skader skulle oppstå, så må beitelaga reparere skaden eller dekke kostnaden ved å få skaden reparert (nml § 11).

Med hilsen

Ulf Ullring
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Statsforvalteren i Innlandet

Gausdal fjellstyre

Gausdal kommune

Statens naturoppsyn v/ Kjølvs Falklev

Postboks 987

Vestringsvegen 4

Vestringsvegen 8

2604

2651

2651

LILLEHAMMER

ØSTRE GAUSDAL

ØSTRE GAUSDAL